

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne čeki, uradu štev. 13.633.

Zakaj ne odnehamo.

Kakor velika večina poštene javnosti odobrava naš neizprosni boj proti metodam SDS, tako pa se na drugi strani najdejo tudi ljudje, ki bi hoteli naše brezkompromisno stališče označiti kot enostranost in pomanjkanje objektivnosti. Tem ljudem malo pojasnila, če so voljni poskušati pameten nasvet.

Vsled tradicije, vsled različnosti kulturnih in svetovnih naziranj bo vedno obstojala v Sloveniji tudi takozvana napredna skupina, ki ima torej svojo obstojo upravičenost. A ne samo upravičenost, temveč bi moral postati naravnost večinska organizacija slovenskega naroda, če bi dejansko ostala zvesta svojim načelom in korakala z duhom časa. V nasprotnem slučaju pa je jasno, da ji ne more pomagati prav nobena stvar in naj še tako apelira na stara gesla ali pa še tako žonglira s pojmi. Zakon narave je dosegla SLS tako dominanten položaj, mora tudi slabo vodena stranka propasti.

In ta zakon že par let govori v Sloveniji svojo mogočno besedo. Kljub vladni pomoči, kljub bogatim fondom, kljub dominantnemu tisku je pozicija naprednjakov v Sloveniji vedno slabjša in danes je dosegla SDS tako dominanten položaj, kakor ga še ni nikdar imela. Nazadovanje naprednjakov pa mora nujno trajati tako dolgo, dokler bodo tlačili SDS, ki je vsled svojih napak in grehov kompromitiral napredno misel samo. Dokler oni, ki se ponašajo s svojim naprednjakstvom, niso tako močni in tako samozavestni, da naredijo red in obračunajo z onimi, ki so kompromitirali napredno misel, tako dolgo ta ne more zmagati, temveč mora še nadalje hoditi žalostno pot navzdol. Ni in ni drugače!

Ni pa to edini vzrok, da ne moremo odnehati v boju s SDS, temveč tudi napredek slovenskega naroda je nemogoč, dokler ne bo obračun s krivimi metodami SDS izvršen.

Kakor je na eni strani gotovo, da je strankarstvo potrebno, tako pa je na drugi strani jasno, da to nikdar ne sme iti tako daleč, da bi bili ogroženi skupni narodni interesi. Prav je, da se stranke v medsebojni in plemeniti tekmi bore ena proti drugi, ne gre pa, da se razvije ta borba tako daleč, da je vsako sodelovanje strank nemogoče.

SDS pa je to zagrešila. V tistem hipu, ko je zaradi mandata postala besedolomna, je tudi onemogočila vsak sporazum z njo, ker kdor je bil enkrat besedolomen, ta more biti tudi drugič. Če bi SDS obračunala z onimi, ki so zagrešili to besedolomstvo, potem bi bila stvar druga, ker bi ostala SDS čista in bi padel greh samo na nekatere posameznike. Ker pa SDS tega ni storila, temveč narobe greh posameznikov krila, je greh njej ostal in danes ji nihče več ne izbriše storjenega besedolomstva.

Ce pa že SDS sama tega ni mogla storiti, potem bi morali to storiti vsaj njeni člani. Vendar je med njimi dosti takih, ki so proti vsakemu besedolomstvu in nad vse žalostno je, da ti ljudje nimajo toliko poguma, da bi tudi kot možje nastopili.

Kakor z besedolomstvom, tako je s persekucijami, tako je z vsemi ostalimi grehi SDS. Dokler niso poklicani krivci vseh teh grehov na odgovornost, tako dolgo je boj proti SDS moralna dolžnost vsakega naprednjaka. Slab princip je treba zlomiti, s slabim principom ni mogoč sporazum in o tem ne more biti dvoma. Če bi ostala SDS v Davidovičevi stranki in ostala zvesta političnim idejam in metodam Davidoviča, bi tudi mi ne vodili nobenega boja z njo. Ker pa se je SDS izneverila demokraciji, je boj proti njej

Spor med Davidovičem in Marinkovičem poostren.

Beograd, 21. julija. Po govoru Ljube Davidoviča in po izjavah ter postopanju dr. Voje Marinkoviča se smatra v političnih krogih, da je prišlo do odkrite borbe med Davidovičem in Vojo Marinkovičem. Bati se je, da se bo spor med obeh prenesel tudi v demokratsko stranko.

Ljuba Davidovič je pričel borbo proti Velji Vukičeviću radi tega, ker Vukičević s svoje strani še vedno ni izpolnil svojih obljub, ki jih je dal Davidovičevcem ob nastanku današnje radikalno-demokratske vladne koalicije.

Dr. Voja Marinković se strinja s stališčem Velje Vukičevića, radi česar je prišlo do spora med Marinkovičem in Ljubo Davidovičem. Davidovič bo — kakor se trdi v njegovi najbližji okolici — v najkrajšem času sklical sejo glavnega odbora demokratske stranke, na kateri naj se vzamejo v pretres vsa sporna vprašanja med njim in Marinkovičem. Politični krogi smatrajo, da ima Davidovič v demokratski stranki boljše pozicije kot dr. Voja Marinković.

Izjava zunanega ministra dr. Marinkoviča, proti sodelovanju z Ljubo Davidovičem se v političnih krogih živahno komentira.

Dr. Voja Marinković se je v svojem govoru v Skoplju izrazil proti Ljubi Davidoviču za to, da onemogoči vsako sumnjo g. Velje Vukičević o svoji lojalnosti napram vladi. Marinković se je tudi odločil, da ne popusti v boju s šefom demokratske stranke in da bo sodeloval tudi v Vukičević-Koroševem vladnem bloku.

V tem slučaju je čisto naravno, da bi se proti vladnemu bloku ustanovil nov blok, ki bi ga v glavnem tvorila Ljuba Davidovič in Marko Trifković. Po vsej verjetnosti bi stopil v ta blok tudi St. Radić. Tako bi dobili tudi v Jugoslaviji dvostrankarski sistem.

Zaenkrat pa seveda razvoj še ni prišel tako daleč in prav verjetno je, da bo edinstvo demokratske stranke ohranjeno.

DAVIDOVIČ BO ODGOVORIL VUKIČEVIČU V SKOPLJU.

Beograd, 21. julija. Borba med predsednikom vlade g. Veljo Vukičevićem in šefom demokratske stranke Ljubo Davidovičem se z vso ostroostjo nadaljuje. Predvčerajšnjim je imel v Skoplju, kamor je dospel tudi dr. Voja Marinković, g. Velja Vukičević velik političen govor, v katerem je izjavil, da se govori Ljuba Davidoviča njega absolutno ne tičejo, da on sodeluje z demokrati, ki so v vladi in kateri so za njega.

Ta govor se zelo komentira v političnih krogih, ker se po njem jasno kaže, da ima Velja Vukičević demokratsko frakcijo, ki jo postavljajo dr. Voja Marinković in demokratski ministri, za seboj. Demokratski ministri so poslali te dni Davidoviču neko pismo, v katerem izrekajo svojo nezadovoljnost napram Davidoviču in njegovemu postopanju.

Včeraj se je vršila konferenca ožjih pristašev Lj. Davidoviča v demokratskem mestnem klubu, na kateri so bili Voja Veljković, Kosta Timotijević, Milojević in drugi. Na tej konferenci je Ljuba Davidovič pojasnil politični položaj z ozirom na nastale odnose v demokratski stranki.

Ko je Davidovič odšel iz mestnega kluba demokratske stranke, so ga počakali novinarji in mu stavili več vprašanj, na katera pa Davidovič ni hotel odgovoriti. Videlo pa se je, da je borbeno razpoložen.

Na vprašanje novinarjev, kaj misli o izjavah Velje Vukičevića in dr. Voje Marinkoviča v Skoplju, je Davidovič odgovoril:

»Jaz bom javno odgovoril Velji Vukičeviću in zato nimam Vam ničesar izjaviti.«

»Kaj je s pismom, ki ste ga sprejeli od dr. Voje Marinkoviča?«

»Nič ni. Prejel sem privatno pismo, ki ni za javnost.«

»Ali nam morete pojasniti kaj o izjavah Velje Vukičevića v Skoplju?«

»O tem se bom razgovarjal z Vukičevićem v Skoplju, kot se je on z menoj in kjer je on govoril.«

JUTRI ODLOČILNA SEJA VLADE.

Beograd, 21. julija. Kabinet predsedstva vlade je prejel včeraj brzojavko od Velje Vukičevića iz Južne Srbije, s katero naroča predsednik vlade, da se v petek sestanejo vsi ministri v Beogradu, ker se bo ob 5. popoldne vršila seja ministrskega sveta, ki se je morajo udeležiti brezpogojno vsi ministri. Seja bo imela odločilen značaj.

TRI RADIKALNE LISTE V OSIJEKU.

Osijek, 21. julija. Po vsem izgleda, da bodo v Osijeku postavljene tri radikalne liste, ker bo tudi glavni tajnik stranke dr. Momčilo Ivković postavil svojo listo.

POGREB DUNAJSKIH ŽRTEV.

Dunaj, 21. julija. Včeraj ob 2. popoldne je bil pogreb žrtev revolucije. Veliko število avtomobilov je vozilo vence, okrašene s komunističnimi trakovi. Policisti ni bilo nobenega blizu. Red je vzdrževala nova občinska straža. Na centralno pokopališče so pripeljali 75 trupel. Slišal se je silen jok rodbin padlih. Mestnega župana Seitzja ni bilo pri pogrebu. Opravičil se je z boleznijo. V imenu mesta je govoril mestni svetovalec Seifert, ki je izjavil, da bo rodbinam padlih pomagalo mesto. Pogreb je bil zelo priprost, tako da so nekateri udeleženci zabavljali. Ob 2. popoldne je bil ves promet za 15 minut ustavljen. Ob istem času je bil ustavljen promet tudi v Pragi.

Po smrti kralla Ferdinanda.

Bukarešta, 21. julija. Včeraj zjutraj ob 2.15 je v dvorcu Palašu v Sinai v naročju kraljice Marije umrl rumunski kralj Ferdinand. Kraljevo truplo je imelo biti davi ob 6. prenešeno v kraljevski dvorec Controceni, kjer bo položeno na mrtvaški oder. Ker je kraljeva palača v Bukarešti lani v decembru pogorela, bo kraljevo truplo ostalo do sobote izpostavljeno, v soboto pa bo prenešeno v Curtea Arges, kjer so pokopani dosednji rumunski kralji.

PRINC MIHAEL PROGLAŠEN ZA RUMUNSKEGA KRALJA.

Bukarešta, 21. julija. Včeraj popoldne je velika narodna skupščina proglasila princa Mihajla za rumunskega kralja. Ob 5. popoldne je regentski svet prisegel na ustavo in prevzel izvrševanje kraljevske funkcije, ki jo bo imel v svojih rokah do kraljeve polnoletnosti, to je polnih 12 let. Velika narodna skupščina, ki je princa Mihajla proglasila za kralja, sestoji iz članov poslanske zbornice in senata.

NAŠ KRALJ SE UDELEŽI FERDINANDOVEGA POGREBA.

Beograd, 21. julija. Z Rumunijo je prekinjena vsaka telefonska zveza. Vzdržuje se edinole zveza med kraljevskim dvorcem v Sinai in med dvorcem Suvorovom na Bledu. Glede na smrt rumunskega kralja bo na našem dvoru proglašeno dvoreno žalovanje. V vladnih krogih govore, da bo naš kralj takoj odpotoval v Bukarešto, kjer se udeleži pogreba. Zaraditega so se vse dopoldne vodili telefonski razgovori med Bledom in rumunskim dvorcem.

Včeraj opoldne je v imenu vlade posetil rumunskega poslanika šef kabineta g. Martinić in mu izrazil sožalje naše vlade. Za zunanje ministrstvo je izrazil sožalje pomočnik zunanjega ministra Stevan Pavlović skupaj s šefom protokola g. Adamovićem.

V VSEJ RUMUNJI PROGLAŠENO OBSEDNO STANJE.

Braševo, 21. julija. Včeraj se je v vsej Rumuniji izvedelo za kraljevo smrt. Nastalo je veliko vznemirjenje, ker se ve, da pristaši princa Karla pripravljajo veliko akcijo, da bi se princ Karel vrnil v Rumunijo in stopil na prestol. Bratinova vlada je proglasila v vsej državi obredno stanje. Razširile so se tudi vesti o spopadih, vendar za podrobnosti ni bilo mogoče nič izvedeti, ker so vse telefonske zveze prekinjene.

PRINC KAROL SE HOČE POVRNITI DOMOV.

Bukarešta, 21. julija. Po vesteh iz zanesljivega vira se namerava princ Karel, ki se nahaja v Parizu, na prigrizanje svojih prijateljev Jorge in Massinna vrniti v domovino in tam stopiti v boj za svoje izgubljene pravice.

CHAMBERLAIN OBIŠČE STRESEMANNA.

London, 21. julija. Potrjujejo se vesti, da odpotuje angleški finančni minister Chamberlain v začetku septembra v Berlin, kjer bo ostal nekaj dni in potem odšel dalje v Ženevo. Njegov poset v Berlinu spravljajo v zvezo z akcijo angleške vlade, da se privede Nemčija v blok zapadnoevropskih držav in se otme defetistični propagandi iz Moskve. Po nedavnih izjavah Chamberlaina dela angleška vlada že dalje časa na to in si prizadeva doseči, da pride med Nemčijo in Francijo do sporazuma in čim tesnejšega sodelovanja. Stališče Stresemanna je bilo do pred kratkim še neodločeno, sedaj se pa on pričenja čimdalje prilagajati stališču angleške vlade.

Brez ozira na to, v koliko so vse citirane trditve znanstveno utemeljene, je jasno, da marksisti spriznavajo nacije kot neko socialno zlo, kot umetne tvorbe kapitalizma, ki slušijo izključno in samo interesom kapitalizma in ki jih je treba uničiti s kapitalizmom hkrati.

(Dalje prih.)

LOV ZA KANDIDATI.

— Iz carske službe. Premješteni so carinski uradniki: Dragoljub Pavlovič iz Bohinjske Bistrice v Zagreb, Dragoljub Paljaga iz Maribora v Ljubljano, Viktor Fabjan iz Čakovca v Ljubljano, Franjo Lah z Rakca v Ljubljano, Ljubomir Čukanovič iz Ljubljane v Maribor, Ciril Svajcar iz Velikega Bečkereka v Maribor, Ibrahim Hadžioman

— Bivši ljubico svojega moža umorila. V stanovanju profesorja Neutjeta v Sarajevu se je odigrala te dni krvava drama. Ko je sedela rodbina pri večerji, je udrila v stanovanje žena načelnika inspekcije dela Atanasov-

— Dva moderna zakonca. Neka poročena žena v Splitu je napravila te dni izprehod v romantično okolico, na Poljud. Tam se je srestala — slučajno ali namenoma, to je skrivnost, ki je znana samo njima — z gospodom, s katerim ima, rekel bi, nedovoljeno razmerje. Slučajno ali namenoma — tudi to še ni pojasnjeno — pa se je šel izprehajati na Poljud tudi njen soprog. Nič nenavadnega ni, da je zalotil svojo soprogo s »kavalirjem« v neznem obsevu. Med zakonca se je razvil sledeči pogovor: On: »A, tako.« Ona: »Da, tako.« On: »Dobro!« Ona: »Prav dobro!« Po teh besedah je varani soprog odšel. Ko se je vrnila podjetna žena zvečer domov, je našla vrata zaklenjena. Trkala in zvonila je zaman. Naslednje jutro je vložil mož tožbo na ločitev zakona. Zlobni jeziki trdijo, da je

1— Ne puši v postelji. Nekateri strastni pušilci imajo navado, da morajo pušiti celo v postelji, predno zaspe. Tak človek je prenočeval predvčerajšnjim v hotelu Lloyd. Mladenič je med pušenjem zaspal. Pri tem mu je padla goreča cigareta iz ust, vsled česar se je vnela odeja, rjuha in žimnica. Na pomoč je bila pozvana gasilska postaja, ki ji pa ni bilo potreba intervenirati, ker so domači pred njenim prihodom ogenj že pogasili. Hotelir ceni svojo škodo na 1000 Din.

Rastlinska destilacija
»FLORIAN«

(izdelovalec Edmund Kavčič)
družba z o. z.,
v Ljubljani, Gosposvetaka cesta.

Sport.

Spor med Jugoslavijo in Češkoslovaško likvidiran. Na konferenci v Benetkah so pooblaščenici zastopniki JNS in ČSAF poravnali spor, ki je obstojal med imenovanimi savezoma že od konca junija t. l. Jugoslavija je dvignila boj kot in obžaluje nesporazumljenje, ki je nastalo na ta način, da je češkoslovaški predlog prepoznal dospel na JNS. Za 28. juni določena meddeželna tekma Češkoslovaške proti Jugoslaviji se vrši v Beogradu dne 31. julija t. l.

Kolesarska dirka društva »Sava« se vrši v nedeljo 24. t. m. na progi Ljubljana—Planina in obratno. Start in cilj na Tržaški cesti pri km 2200 (gostilna Kramar). Skupni odhod z godbo s sv. Jakoba trga točno ob 14. Začetek ob 15. uri. Prijave dirkačev se sprejemajo do 22. t. m. zvečer v društveni pisarni na Karlovski cesti št. 4.

Norveški lahkotletski savez je proglasil Charla Hoffa za profesionalca. Če je ta vest resnična, potem odpade na amsterdamski olimpijadi najboljši tekmelec v skoku ob palici.

Mednarodni lahkotletski miting, ki se je vršil v Parizu na narodni praznik, je številne gledalce (10.000) bridko razočaral, ker so izostali napovedani ameriški dijaki harvardske in yalske univerze. V zvezi temu pa so bili doseženi uspehi zelo dobri, celoma prvovrstni. 100 m: Vanderberghe (Holandec) 10,8 sek. — 200 m: Vanderberghe 22 sek. — 400 m: Paulen (Holandec) 50,6 sek. — 1000 m: Ser. Martin (Pariz) 2:28,4. — 5000 m: Baddari (Pariz) 15:28,8.

SPECIJALNA KMETIJSKA ŠOLA V ST. JURIJU PRI CELJU.

Dvanajstmesečni tečaj za šolsko leto 1927-1928 se začne početkom oktobra. Sprejemni

pogoji so isti kot za tekoče leto. Na zavod se sprejme 30 gojencev in sicer 20 kot državne gojence na prosta mesta, 10 kot privatne gojence na plačujoča mesta.

Prosilci za državna prosta mesta morajo vložiti svoje prošnje pri sreskih poglavarstvih vsaj do 10. septembra, kjer je po odredbi ministrstva določena tudi posebna komisija, ki je dolžna odbrati sama vsaj dva primerna kmetijska fanta iz sreza za vstop v šolo. Ti odbrani so deloma tudi oproščeni kolekovanja prošnje. S 15. septembrom pošljejo srezni potom velikega župana zbrane prošnje upravi šole, ki definitivno odloča glede sprejema. Prosilci za prosta mesta morajo biti le iz mariborske oblasti nad 16 let in po možnosti ne nad 19 let stari, ki so dovršili vsaj 4 razrede osnovne šole in so telesno zdravi. Biti morajo kmetijski sinovi, za katere se predvideva, da ostanejo na kmetiji. Oni, ki pozneje odidejo v službo, morajo povrniti stroške šolanja državi.

Prosilci za plačujoča mesta pa vložijo prošnje do 15. septembra direktno na upravo zavoda. Tudi ti morajo biti kmetijski sinovi in kot taki plačajo sedaj 150 Din na mesec, le dva sme biti iz drugih stanov, plačata pa po 300 Din mesečno. Privatni gojenci smejo biti tudi starejši in tudi iz drugih oblasti. Primerno je, da gospodarsko boljše situirani zaprosijo takoj za privatna mesta, ker se je lani dogodilo, da radi številne prijavitve na prosta mesta ti sploh niso bili sprejeti v zavod.

K prošnji se morajo priložiti sledeči dokumenti: krsni list, domovnica, zadnje šolsko spričevalo, zdravniško spričevalo, navstveno spričevalo, potrdilo starišev, da ostane sin doma in potrdilo občine ali davčne oblasti glede obsega posestva starišev in višine zemljiškega davka, plačujoči tudi potrdilo starišev, da bodo plačevali redno oskrbnino.

Direktor: inž. Petkovšek.

Borze

dne 20. julija 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22,83 blago, Berlin 13,51—13,54 (13,525), Budimpešta 9,93 blago, Curih 1093,5—1096,5 (1095), Dunaj 7,9925 do 8,0225 (8,0075), London 275,9—276,7 (276,8), Newyork kabel 56,95 blago, Newyork ček 56,7 do 56,9 (56,8), Pariz 223,5 blago, Praga 168,2 do 169 (168,6), Trst 308—310 (309).

Zagreb. Dunaj 7,9925—8,0225, Berlin 13,515 do 13,545, Italija 307,75—309,75, London 275,9 do 276,7, Newyork ček 56,7—56,9, Praga 168,2 do 169, Švica 1093,5—1096,5; dolar 56,1—56,3, lira 306—308.

Curih. Beograd 9,135, Berlin 123,55, London 25,22, Newyork 519,50, Pariz 20,34, Milan 28,23, Praga 15,40, Budimpešta 90,55, Bukarešta 3,05, Dunaj 93,10.

Ljubljanska blagovna borza (20. t. m.). — Les: Zaklj. 1 vag. tramičev, po noti kupca, fco vagon nakl. post. po 245. Iščje se hrastovi trami od 2,3 m naprej, deb. 25 × 25. Tendence neizpremenjena. — Deželni pridelki: Nudi se: nova baška pšenica, 78 kg, 2%, brez doplačila, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 337,5—340 za julij-avgust po 340—342,5; stara pšenica, 75/76 kg, 2%, slov. post., mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 335; turšica baška, slov. post., plač. 30 dni po 235—237,5, banatska 232,5—235; moka »0«, iz stare pšenice, fco Ljubljana, brez užitnine, plač. po prejemu po 505. Tendence čvrsta. Zaključkov ni bilo.

DUNAJSKI KRAVALI.

Očividec pripoveduje:

Iz demonstracije je nastala revolucija. Če je bil obvarovan Dunaj v petek pred plenjenjem, se ima zahvaliti zgolj oficirju, ki je

prilpeljal svoje ljudi med 2. in 3. uro na Ring ter je spravljal pobesneli mob s salvami zopet k pameti.

Laž je, če se trdi, da so bile oddane salve takoj na množico in da se je streljalo za bežečimi ljudmi.

Resnica pa je, da je streljala policija najprej v zrak. Seveda, pozneje, ko je jel nastopati mob, misleč, da ostane pri streljanju v zrak, napram policiji nasilno, so padle ostre salve, ki so zahtevale žrtve.

Dunajska policija je od nekdaj zelo modernirana.

Par prizorov iz pobune, potem ko se je začelo streljalo.

Na Ringu pri univerzi se je gnetla živga joča in tuleča množica. Pred pobesnelimi ljudmi je skakalo tucat ali dva socialnodemokratskih rediteljev. Ob rampi univerze je stalo kakih 15 do 20 policijskih stražnikov. Bili so popolnoma mirni. Nenadoma zadone kliči: »Hackenkreuzler! Streljal je! Ubite ga! Obesite ga!« Iz srede množice privlečejo mladega moža. Od vseh strani ga bijejo ljudje s pestmi v obraz. Ves krvav pride do rampe. Odpne si suknjo v znak, da je neoborožen. Pobesneli ljudje mlatijo dalje po njemu. Par reditelj ga hoče ščititi. Zato dobe udarce, ki so bili namenjeni njemu. Masi se hoče žrtve. Eden od rediteljev priteče za preganjencem ter ga sune s pestjo v krvaveči obraz. Neka ženska se oklene navodnega hackenkreuzlerja. Ljudje jo sunejo proč. Policija prisostvuje tem prizorom ne da bi ganila s prstom. To se mi je zdelo nerazumljivo. Zato sem vprašal soseda, kako to.

»Schobrovi psi so odigrali« je odgovorilo takoj več glasov. »Streljali so in bili so razoroženi. Sedaj skrbi za red samo socialnodemokratski Schutzbund.«

(Dalje prih.)

Jan Weiss:

3

Baraka smrti.

Tako ga je ujel Bareš. In ga ni več izpuštil. Njegova zgovornost ni bila prav nič slabša, ko njegova pest. — Jira je pa še enkrat zastel proti Barešu.

»Rad bi vam povedal,« je rekel, »staro homersko povest o lesenem konju. Modri boste ko stari Trojanci, če potegnete zlatega malika v našo trdnjavo. Ko pospite, bo prišel iz njega sovražnik in premagal našo utrdbo.«

»To so bajke, mi smo pa možje! — No, Čap, mežnar, odloči se! Manjka mi ravno tvoj junaški glas, da bomo v večini.«

Čap se je zvil, sklenil je roke in se z očmi obesil na strop: »Oče nebeški! Pomagaj mi prav izbirati ob tej urli«

»Počakajte!« je zakričal Jira, »tu nismo vsil. Nič ne moremo odločevati brez Krečkal«

Če Bareš je začutil rezilo tega argumenta: »Dobro, — lahko počakam, — do jutraj — Jira si je oddahnil. Saj Kreček se bo med tem vrnil, prinesel milo, sladkor in tobak... Mogoče prinese tudi dobre vesti...«

Ravno v tem trenutku so pa zadoneli na vratih trije udarci, trikrat je nanje padla pest v kratkih intervalih. Nato še enkrat in spet trikrat. — Oh, to je ključek, s katerim si Kreček odklepa, to je signal, s pomočjo katerega se sporazumeva zdravo od zunaj z zdravim od znotraj, —

»Kreček!«

Njegovo ime je zletelo z vseh ust, oči so se zabodle v vrata, radovednost je zrastle. Ko je pa nazadnje padel zapih in je Kreček stopil na prag, se je nudič očem strašen portret v črnem okvirju vrat na ozadju črno belega metela. Prvi vtis je skoraj sprožil izbruh razbrzanega smeha! Ta vtis je bil pa popolnoma goljufiv. Prvi trenotek se je namreč zdelo, da se je ena polovica Krečkovega obraza namenoma skremžila v glupo-smešno idijotsko grimaso. Na tem skremženem delu obraza je mežikalo očesce, kakor bi si izpriševalo pohvale za tak dovtip. Druga polovica obraza je pa bila slepa. Namesto očesa — zelena oteklina. Skoraj cela usta so se prevesila na smejoči se del obraza. Dolgo brado je pokrival krvav sneg.

Kreček je snel obsneženo čepico z glave, beli plašč snežink mu je drsel z ramen. Nato je pogladil sneg s svoje brade, sneg in kri, naenkrat mu je pa iz brk padel še — zob! Zdaj je postalo vse jasno: njegovemu norčevemu usmevu sta manjkala dva sprednja zoba, kar je tudi pripomoglo k vtisu neodoljive smešnosti, kljub vsej grozi.

»Kaj se je zgodilo?«

»Pomagaj, pomagaj —!« je zaslišal Kreček še vedno mežikajoč z modrim očescem, »kozaki — v derevniji — z nagajko — moj hrbet — moj nos —«

»A milo —?« je zašepetal Jira in pridržal sapo.

»Proč! I milo, i tobak, i sladkor — proč! Kozaki — ojej!«

Bareš je gledal na Jiro z zasmehom v očeh.

»No, Jira, svetuj, — kaj zdaj?«

Jira je molčal. Skrčil se je na svojem ležišču, potegnil je čez glavo plašč — on si je vedno napravil tako temno kamrico med obrazom in koleni. V tej intimni temi je bil brez skrbi, dišalo je pa tam po davnem čaru deškega uspanja pod pernico... Danes pa se mu je tesna kamrica sanj prvič polnila z obupom. Zlobna, izbuljena tema mu je začela šumeti v ušesih s šumom oddaljenega, steklenega slapa. — Ves ta gigantski boj, v katerem se je porabilo toliko energije, v katerem se je potratilo toliko zalajevanje, — je bil zaman. — Ah, skočil bi, vdrl bi v njihova srca, z vročimi besedami bi raznel njihov pogum k novemu, trpkemu, pa poštenemu boju. — Zaman. —

Zadnja nada se mu je zarezala z razvalin Krečkovega obraza. — Milo — sladkor — denar... Smrtni obroč, v katerega so zaklenjeni, se bo stiskal in jih zažemal v črnih nočeh...

Zdaj ima pa besedo Bareš. Svojo misel drži pred seboj v pesteh, z njo maha visoko nad glavo, tehta jo, zavrača. Misel, sliči jezuru, raste v goro, se niža v brezno, obljubljuje, mori... Njegove pretepaške pesti jo lahko podpro...

Zdaj pridobiva še Krečka za svojo misel, češ: Še nikdar in nikjer je nisem polomil.

Besede se mu razpuščajo na jeziku in tečejo skozi dve luknji v zobovju, v katere se zaman upira jezik. — Zelinka se je že odločil: »Tu je moja roka! Čap: »To je volja božja...« Gruber se je v temi (svetilka je že zdavnaj ugasnila) privil k Jiri in si z njim delil svoj plašč:

»Pepik, ostaneš z menoj?«

»Ostanem.«

II.

Črn, hrastov zaboj z okovanimi robovi je ležal na dnu noči, v snegu pred barako št. 17. Njegov pokrov je bil odprt. Noč se je bočila nad umazanimi bankovci, zvezde so se smehljale kupu srebrnih ruubljev, prevlečenih z ivjem. — Tako razkuženje si je izmislil Bareš za svoj zaklad: Česa se neki boji? Kužna atmosfera barake bo izpuhtela v noč, dotikljaje bolnikov bo izmil sneg, uši bodo pomrzile, gnide bodo od mraza popokale...

Od trenutka, ko je prinesel zaklad, so ga vsi nagovarjali vedno bolj pogosto in vedno bolj ljubeznivo. — Jira je utihnil, Bareš je triumfal. Že je potekal tretji dan od one noči, ki jih je obdaroval s srebrnim zakladom. Že tretji dan in Jirove grožnje se postajale vsake minuto bolj smešne... Bareš je organiziral. — Pripravljaj je veliko gostijo v proslavo junaštva, ki se ga je dobro zavedal. Njih polni želodec in uživaški jeziki naj hvalejo in slavijo pogum njegove noči, ki ga je storila bogataša... Kakšna pa je bila ta noč, kakšne dobre ali slabe dogodivščine mu je pripravila na pot, kako mu je dala zaklad, kako ga je spremila do vrat barake, — o vsem tem je govoril Bareš le z levim kotičkom ust. Nekaj je v njem ostalo skrito, nedopovedano. — Tudi Zelinka je molčal... Prvi dan se je zvil pod odejo, premetaval se po ležišču, vsak trenotek skočil pokonci in se je s pritajeno grozo ogledoval. Drugi dan se je pa le pomiril, ta ura ga je pa razveselila.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. --- Telefon štev. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstir.

Carinsko posredniški in špedicijski bureau

GROM

LIUBLJANA, Kolodvorska ulica 41

Naslov brzojavkam: »GROM«. Telefon 2454.

Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spainih voz S. O. E. za ekspresno pošiljke.

Na veliko!

Nizke cene!

GALANTERIJA

D. M. C. prejico, dišeča mila, žlice, vilice (pribor) alpaka, aluminium, škarje za prirojanje in obrezovanje trt, žepni noži, glavniki, razni sukanci, dretna, svila v vseh barvah samo pri

JOSIP PETELINC-U, Ljubljana

Blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Postrežba točna! Nizke cene! Na veliko!

MALI OGLASI.

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

KUPIMO

sledeče knjige — tudi rabljene: »Trije mušketirji«, »Dvajset let pozneje«, »Deset let pozneje«. Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana.

Proda se ceno

pohištvo, štedilnik in mala pečka. Naslov pove uprava lista.

»Ullstein's Weltgeschichte«

(elegantno vezano) za Din 1000 naprodaj. Naslov v upravi.

Prodajalka

dobra moč v mešanem blagu, želi premeniti mesto. Cenj. dopise na upravo tega lista pod šifro »Zanesljivac«.

Drva - čebin

Wolfova 1/II. - Telef. 54

Zahvala.

Za obile dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega nepozabnega sina, brata, vnuka in nečaka, gospoda

Joško Tonejc-a

se vsem prav iskreno zahvalujemo.

Posebna zahvala pa bodi izrečena motociklističnemu klubu in vsem drugim udeležencem iz Zagreba in iz drugih krajev, sportnemu društvu »Ilirija«, gg. pevcem za ganljive žalostinke, darovalcem krasnih cvetk in vencev, in vsem onim, ki so dragega nam pokojnika spremili v tako obilnem številu na njegovi zadnji poti.

Zalujoča rodbina Tonejc z ostalimi sorodniki.

TISKARNA MERKUR LUBLJANA

GREGORČIČEVA 23

TRG.-IND. D. D.

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih listov. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, letake, posrednice itd. * LASTNA KUNGOVEŽNICA * TELEFON 17. 2022